

Vapaa-aikapalvelut arviointiraportti Hyvinvointijaosto 8.10.2025 § 53

Vapaa-aikapalveluiden resurssoinnin muutosten vaikutus palveluihin

Syksyllä 2025 Hämeenkyrön kunta aloitti organisaatiomuutoksen ja yhteistoimintaneuvottelut, jonka seurauksena vapaa-aikapalveluilta vähennettiin -1htv liikuntapalveluilta, -1htv kulttuuripalveluilta, -1htv nuorisopalveluilta ja vapaa-aikapäällikön ja kirjasto- ja kulttuuripäällikön toimet yhdistettiin.

Liikuntapalveluille organisaatiomuutos tarkoitti, että liikunnanohjaus ostetaan Sasky Petäjä opistolta ja elintapaohjauspalvelua supistetaan. Asiakaspalautteissa on valitettu ryhmäliikuntatuntien tason laskusta ja elintapaohjauksessa ei ole tälle hetkellä yksilöohjausta. Elintapaohjauksen asiakkaat tuleva pääsääntöisesti terveyskeskuksen kautta. Ikääntyneille esim. kevyttä lihaskuntaa, tasapainoa ja tuolijumppaa organisoidaan yhteistyössä Vertaisveturien kanssa.

Kunnalla on nyt liikunnanohjaajien sijaan liikuntakoordinaattori. Liikuntakoordinaattorin työtehtäviin kuuluu liikuntapalveluiden kehittäminen, hanketyö, yhteistyö seuroja ja seuraparlamentin kanssa ja hän on mukana kehittämässä liikuntapaikkoja käyttäjän näkökulmasta. Tämän lisäksi hän hallinnoi Enkoraa, kävijälaskuria, urheiluseurojen vuorohakuja talveksi ja kesäksi, antaa elintapaohjausta aikuisille ja osallistuu Pirkanmaan ja lähikuntien verkostoihin ja kehitystyöhön. Hän hallinnoi kunnan kuntosaleja (Syke, jäähalli, Kotorinteen kuntosali) ja järjestää tapahtumia mm. harrastepäivä, talvirieha ja tapahtumia lapsiperheille syys- ja talvilomaviikolla.

Liikuntapalveluiden tapahtumat ja kausi kohtainen lisätoiminta pyritään pitämään samanlaisena ja toistaiseksi tässä on onnistuttu. Perinteiset retket, tapahtumat ja loma-ajan toiminta säilyy liikuntapalveluiden toiminnassa. Esimerkiksi tulevana kesänä ohjelmassa on muun muassa uimakoulu, puistojummat. Nämä järjestetään palkatun kesäohjaajan avulla.

Kulttuuripalveluilla muutos johti siihen, että valmis kulttuurisuunnitelma ja kulttuuripolku palautettiin työstöön, että toiminta vastaa resursseja ja on muokatun kuntastrategian mukainen. Operaatio Pirkanmaan -kuntien kulttuuriverkosto ollaan mukana, mutta Hämeenkyrö luopui puheenjohtajuudesta. Kulttuuripalvelut huolehtii edelleen kunnan taidekokoelman hallinnasta, kotiseutumuseon ja Ahlforsin aseverstaan toiminnasta ja kehittämisestä. Kunta jakaa edelleen kohdeavustuksia, jatkaa yhteistyötä kulttuuriparlamentin kanssa ja vastaa Kultti, Teaviisari ja Cupore kyselyihin. Tapahtumia järjestetään mahdollisuuksien mukaan keskittyen yhteistyöhön koulujen ja päiväkotien kanssa.

Nuorisopalveluille yhden henkilötyövuoden vähennys merkitsi alakoulujen yhteisöllisestä työstä, yläkouluun siirtymisen tuen, Klaara auton käytön luopumisesta ja nuorisopalveluiden työntekijät eivät enää osallistu Ohjaamon toimintaan. Lisäksi vastuu elämäntaitotunneista, mediakasvatuksesta ja päihdetyöstä siirtyi kouluille.

Kirjastopalveluihin -1htv vähennys toteutuu syksyllä 2026 eläköitymisen myötä. Tämä vaikuttaa asiakaspalveluaikoihin, ikäihmisten kotipalveluihin ja tapahtumiin.

Jaoston perehdyttäminen laajaan hyvinvointisuunnitelmaan

Hämeenkyrön hallintosäännön 104 § mukaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaatio on sivistyslautakunnan ja hyvinvointijaoston tehtävä.

Hyvinvointikoordinaattori on käynyt syksyn 8.10.2025 ja 3.12.2025 kokouksissa hyvinvointijaostolle läpi laajan hyvinvointisuunnitelmaa ja sen osa-alueita. Laaja hyvinvointisuunnitelma on hyvinvointijaoston arviointikohteet raportin liitteenä.

Omatoimikirjaston käyttö

Omatoimikirjasto otettiin käyttöön 7.3.2026 lähtien, jolloin sivistyslautakunnan puheenjohtaja Suvi Järvenpää virallisesti avasi omatoimikirjaston palvelut kuntalaisille. Hämeenkyrön kirjasto teki sopimuksen Securitaksen kanssa, että ainakin alkuun viikonloppuisin sulkemisaikaan järjestyksenvälvojä käy varmistamassa, että kirjastoon ei jää käyttäjiä ja ovet ovat kiinni. Toimeksiantosopimus on liitteenä.

Omatoimikirjastoon oikeuden saa Hämeenkyrön asiakaspalvelusta, jossa on ohjemateriaali, joka käydään käyttäjän kanssa läpi omatoimikirjasto ominaisuutta aktivoimassa. Lisäksi omatoimikirjastopalveluiden käyttöönoton kanssa käydään läpi, miten omatoimikirjastoon kirjaudutaan ja miten lainaus- ja palautusautomaattia käytetään. Kirjaston asiakkaille on tarjottu ryhmäopastuksia omatoimikirjaston käyttöön keskiviikkoisin 15.4. klo 14.00, 6.5. klo 16.00 ja 20.5. klo 14.00. Ohjemateriaali on raportin liitteenä. Asiakkaat ovat käyneet kiitettävästi aktivoimassa omatoimikirjasto-oikeuden itselleen. Hämeenkyrön kirjastolle työstetään turvallisen tilan periaatteita.

Omatoimikirjaston myötä kirjastolle asennettiin ohjelmia, joista voi hallinnoida omatoimikirjastoa. Valitettavasti ohjelmissa on ollut vielä teknisiä ongelmia, mutta se ei vaikuta omatoimikirjaston käyttöön ja Lyngsoe systemillä on hallinta hallussa.

Uudistettu kulttuuripolku käytännössä

Uudistettu kulttuuripolku on edelleen työstössä. Tällä hetkellä on tehty kartoitusta, mikä oikeasti on mahdollista nykyisillä resursseilla toteuttaa.

Kevään 2026 kulttuuripolku:

Mediataitoviikolla koululaisille oli kirjastossa mediatyöpaja.

Helmikuussa 2026 osana Pirkkasia päiväkodeille järjestettiin Tukkatheaterin Kuka nukkuu koiranunta -esitys. Näytelmä on koko perheen musiikillinen satunäytelmä Dali-koirasta, joka uneksii itsensä toiseksi, karkaa koiruuksia tehtyään emäntänsä luota, ajautuu mielikuvitukselliselle retkelle keskelle koiranilmaa, tapaa autiotalon ötököitä ja tanssii villisti koiranputkien keskellä. Näytelmä perustuu Taru Kumara-Moision kirjoittamaan lasten kuvakirjaan Koiranunta. Teos ohjaa paitsi käsittelemään omia tunteita, myös ottamaan muiden tunteet empaattisesti huomioon. Lisäksi se innostaa ihmettelemään maailmaa ja leikkimään kielellä! Esiityksen kesto oli 40 minuuttia ja suositusikä 3–8-vuotiaat.

Maaliskuussa 2026 järjestettiin esikoululaisille Tanssivaan Muumilaaksoon -tanssityöpaja päiväkodeilla. Huhtikuussa 2026 järjestettiin kaikille koululaisille Konserttikeskuksen Kalevauva konsertti. Toukokuussa 2026 toteutettiin esikoululaisten lastenparlamentti perhepuistossa.

Näiden lisäksi vapaa-ajalla lapsiperheille on ollut tarjolla aktiviteetteja talvilomaviikolla, Harry Potter -tapahtuma, lastenlauantai perhemuskari ja perhesirkus teemalla sekä Lasten kevätkarkelo tapahtuma. Kevätkarkelossa sai kokeilla uUluun soitinhupia, kuunnella palomestari Ruiskun musiikkiesitystä, ottaa kasvomaalauksen ja lainata kirjoja.

Liikuntaneuvonta kouluilla ja lasten ja perheiden liikuntaneuvonta kouluilla

Koulujen liikuntaneuvontaan oltiin kevään ja syksyn 2025 aikana tehty toimintasuunnitelma ja verkosto palvelun ympärille oltiin myös luotu. Verkostoon kuului liikuntapalveluiden

työntekijät ja kouluterveydenhuollon henkilöstö. Valitettavasti resurssien muutokset veivät mahdollisuuden tältä suunnitelmalta toteutua.

Paikallisten urheiluseurojen kanssa on keskusteltu matalankynnyksen ilmaisryhmistä lapsille ja nuorille. Tämä mahdollistaisi niiden lasten ja nuorten liikkumisen, ketkä eivät ole mukana seuran toiminnassa ja eivät syystä tai toisesta pysty sitoutumaan toimintaan. Ilmaisryhmien järjestäminen seuroille on kuitenkin kuluerä ja kunnalta tarvittaisiin tämän toiminnan järjestämiseen tukea.

Lastenparlamentin toiminnan toteuttaminen

Lastenparlamentti toteutetaan yhteistapahtumana Hämeenkyrön esikoululaisille 7.5.2026 perhepuistossa. Siellä heille annetaan mahdollisuus vaikuttaa leikkikenttiin ja Vapan toimintaan.

- 1) Vaikuta -piste: mitä välineitä hyvällä/hauskalla leikkikentällä on? Kuvia eri leikkikentän välineistä ja jokainen lapsi saa äänestää, mitkä niistä ovat hyviä, hauskoja ja kivoja.
- 2) Liikunta -piste: millaista liikuntaa leikkikentällä voi tehdä? -liikunnallinen leikki
- 3) Ympäristöystävällisyys leikkikentällä
- 4) Lukemaan innostaminen/sanataide leikkikentällä
- 5) Leikkikentän kulttuuri ja taide leikkikentillä: mitä toivot kulttuuripolulta?
- 6) Eväspiste (päiväkoti) (mehu + keksi/leipä)

Syksyllä 2026 toteutetaan lastenparlamentti peruskoululaisille.

Yhteisöllisyyden lisääminen koulunuorisotyön kautta

Koulunuorisotyö on omalta osaltaan lisännyt valtavasti yhteisöllisyyttä etenkin yläkoululla. Yhteisöllisyyttä on lisätty välituntitoiminnalla, joka on ollut tänä vuonna myös osittain oppilasvetoista, ja tukemalla oppilasvetoista osallisuustoimintaa (esim. oppilaskunta ja tukioppilastoiminta). Etenkin oppilaskuntatoiminnan "toisena aikuisena" toimiminen on saanut paljon kiitosta oppilailta ja ohjaavalta opettajalta, koska ohjaavaa opettajaa sitoo oppitunnit. Lisäksi koulunuorisotyö on pitänyt ryhmäytysoppitunteja sitä kaipaaville luokille, mikä on edesauttanut hyvän ilmapiirin syntymistä luokkien sisällä. Yhteisöllisyyden lisääntyminen näkyy esim. viimeksi teetetyn "Terveellinen, turvallinen ja hyvinvoiva oppilaitos" - kyselyn tuloksissa, joiden mukaan n. 90% yläkoululaisista ja n. 93% lukiolaisista vastasi, ettei heitä kiusata koulussa. 89% lukiolaisista oli myös sitä mieltä, että he viihtyvät koulussa, mutta yläkoululaisten osalta vastaava luku on vain 56%, joten töitä on vielä tehtäväksi.